

Riyakar siyasət İrانی uçuruma aparır

Azərbaycan İrānla bağlı məsələlərə hər zaman xüsusi həssaslıqla yanaşır. Və ölkəmiz bu dövlətlə sıx əməkdaşlıq edib. Həmin siyasət, daha da əhatəli olmaqla, Prezident İlham Əliyev tərəfindən ardıcıl şəkildə davam etdirilməkdədir. Mehriban qonşuluq naminə bir sıra hallarda bu qonşu ölkə üçün güzəştlərə də gedilib.

Azərbaycan dövləti heç bir zaman İrānın milli mənafeyinə zərər vuracaq addım atmayıb, hətta İrana qarşı Qərbin sanksiyalarına baxmayaraq, bu ölkə ilə illər boyu fəal əməkdaşlıq əlaqələrini möhkəmləndirib, birgə iqtisadi layihələr reallaşdırıb. Bu ölkə ilə həm ikitərəfli, həm regional təşkilatlar çərçivəsində enerji, nəqliyyat və s. sahələrdə geniş tədbirlər həyata keçirilib. Bu da təsadüfi deyil. Məlumdur ki, əhalisinin 40 milyon nəfəri azərbaycanlılardan ibarət olan bu ölkə ilə müstəqil Azərbaycan dövlətini həm də mədəni və mənəvi dəyərlər bağlayır.

Lakin 2020-ci ilin 10 noyabr tarixində Azərbaycan Respublikasının qələbə ilə başa çatan Vətən müharibəsindən sonra bu ölkənin Azərbaycana qarşı münasibəti kəskin dəyişdi. Sağlam məntiqə görə Azərbaycanın qələbəsinə ən çox sevinən ölkələrdən biri məhz İrān olmalıydı. Hətta qələbədən bir qədər sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Araz çayı üzərindəki qədim Xudafərin körpüsünün üstündən İrana dostluq mesajları göndərmişdi. Yəni İrānın Ermənistanla hərbi-siyasi dəstəyini dilə gətirməmiş, qonşu ölkəni yeni əməkdaşlığa səsləmişdi. Qonşu dövlət isə Qarabağ münaqişəsinin bitməsindən sonra Ermənistanla sülhün əldə edilməsini açıq-aşkar əngəlləyir, Zəngəzur dəhlizinin reallaşdırılmasına mane olmaq üçün əlindən gələni edir. Bu ölkə əhalisi içərisində böyük narahatlıqlar yaradır.

İrānın qonşu olaraq Azərbaycana qarşı riyakar davranışı hər addımda özünü göstərir. 30 il müddətində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını deyib, digər yandan təcavüzkar Ermənistanla dəstək verməsi sağlam məntiqə sığmır. İrān rəsmi olaraq Ermənistanı təcavüzkar adlandırmamış, Azərbaycanın tarixi dini-mədəni abidələrinin dağılmasını, Ermənistanın əsassız ərazi iddialarını pisləməmiş, Xocalı soyqırımını tanımamış, hətta Xocalı faciəsi haqqında müzakirə belə keçirməmişdir.

İrānda yaşayan soydaşlarımıza münasibət də təəssüf doğurur. İrānda azərbaycanlıların milli hüquqları məsələsinə toxunan tarix üzrə fəlsəfə doktoru Sübhan Talıblı dedi ki, İrānda yaşayan azərbaycanlıların dəqiq sayı verilmir, hətta rəsmi statistik rəqəmlərdə həmişə bu say az göstərilir: "Xüsusilə də İrānda əhalinin etnik tərkibi haqqında məlumatlar göstərilmir, azərbaycanlıların doğma dil-də yazmaq, təhsil almaq məsələsi, milli hüquqları, milli kimliyi, ictimai-siyasi və

iqtisadi vəziyyəti, yaşadığı şəhərlər, Azərbaycanın maddi-mədəni abidələri və s. həmişə dünya ictimaiyyətinin diqqətində olmuşdur. İrān uğursuz xarici siyasəti və əsassız ambisiyaları səbəbindən son 40 ildə qatıldığı heç bir müharibədə qalib olmayıb, "himayə etdiyi müsəlman ölkəsini" xaosdan çıxara bilməyib, əmin-amanlıq, sabitlik yaratmayıb". Bunlar yaşadığımız dövrün reallıqlarıdır.

İrānın azərbaycanlı əhalisi hətta ən elementar hüquqlardan belə amansızcasına məhrum edilib. Prezident İlham Əliyev Səmərqənddə Türk Dövlətləri Təşkilatının IX Zirvə Görüşündə bu məsələni çıxışında xüsusi vurğulayaraq demişdir: "Əfsuslar olsun ki, Azərbaycan dövlətinin hüdudlarından kənarında yaşayan 40 milyon azərbaycanlının əksəriyyəti öz ana dilində təhsil almaq imkanlarından məhrumdur. Türk dövlətlərindən kənarında yaşayan soydaşlarımızın öz ana dilində təhsil almaları önəmli məsələdir... Biz acı taleyin hökmü ilə Azərbaycan dövlətindən ayrı düşmüş soydaşlarımızın dilimizi, ənənələrimizi, mədəniyyətimizi qoruyub saxlamaları, azərbaycançılıq ideyalarına sadıq olmaları, öz tarixi Vətənləri ilə əlaqələrin heç vaxt kəsilməməsi üçün səylərimizi davam etdirəcəyik".

İrānda bütün təqib, təzyiqlər, həbs, iş-gəncə və hədələrə baxmayaraq, soydaşlarımızın milli qüruru sınınamış və bu günə qədər də davam edir. Sübhan Talıblı deyir: "Hər il Ana dilində təhsilin tələbi ilə xüsusi nümayişlər keçirilir, 21 Azərin

(12 dekabr) ildönümü, Beynəlxalq Ana dili Günü qeyd edilir. Hər il iyulun 6-sı Azərbaycanın qəhrəmanı Babək Xürrəminin doğum günü ilə əlaqədar Babək qalasına (Bəzz qalası, Qaradağ mahalının Kələyər qəsəbəsi yaxınlığında yerləşən qala) yürüş təşkil edilir, icazə verilməməsinə və maneələrə baxmayaraq, Xocalı faciəsi ilə bağlı Tehrandakı Ermənistan səfirliyi önündə aksiyaların keçirilməsinə cəhdlər göstərilir. Müxtəlif hadisələrlə bağlı tədbirlər, mitinqlər, nümayişlər təşkil edilir. Soydaşlarımızın ana dili uğrunda mübarizə və mücadilələri sönməmiş, onlar bunu şəfərlə davam etdirirlər. Bütün bunlara görə soydaşlarımız təqib edilir, həbslərə atılır".

Siyasətçilərin dediklərinə görə, son günlərdə İrān ordusunun 100 hərbcisi etirazlara qoşulduğuna görə həbs edilib. "Fars news" agentliyi bunların 115 nəfər olduğunu yazır. İrān prezidenti, parlament sədri, məhkəmə hakimiyyətinin başçısı bu məlumatı əsassız elan etsələr də, bu, reallıqdır və get-gedə xalqın müxtəlif təbəqələrinin bu hərəkata qoşulması göz qabağındadır.

Nə qədər gec deyil, İrān hakimiyyəti xalqın tələbinə qulaq asıb onu yerinə yetirməlidir. Belə olmasa, İrān uçuruma yuvarlanacaq, xalq isə haqqını əldə edəcək. O zaman daha indiki rejimə İrānda yer qalmayacaq.

*İradə ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"*